

Lleida

**Entrevista
amb el
cantautor
Joan Blau**

“«Somnis» és un treball amb algunes cançons enèrgiques i d'altres de més intimistes”

Colònies a protegir

PATRIMONI Gimenells i el Pla de la Font, creats com a colonització de regadius, canvien el pla urbanístic per protegir un patrimoni fins ara menystingut **EXPOSICIÓ** El Col·legi d'Arquitectes recupera la memòria dels quatre nuclis creats al segle XX

David Marín
LLEIDA

Durant el franquisme es van crear quatre pobles a les terres de Ponent per fer assentaments agrícoles en les noves terres de regadiu guanyades gràcies al canal de Catalunya i Aragó. Són Gimnells, el Pla de la Font i Sucs, al Segrià, i Vensilló, a la comarca de la Llitera, a la Franja de Ponent. Gimnells i el Pla de la Font, més el Poblenu del Delta, a l'Ebre, són les úniques poblacions d'administració catalana creades durant el segle XX, fruit del pla de colonització de terres agràries ideat durant la Segona República i que va executar el franquisme: més de 300 en el conjunt de l'Estat, que va generar un moviment d'unes 55.000 persones.

Mentre que el patrimoni arquitectònic industrial ha rebut impuls i protecció els darrers anys, aquest

“Que es fessin en ple franquisme n'ha distorsionat la valoració”

patrimoni agrícola havia caigut en l'oblit. Ara, però, la delegació del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya a Lleida l'ha revalorat i el mostra en una exposició que es pot visitar aquests dies a la seu de la delegació, i que més endavant visitarà cadascuna de les poblacions.

A més, l'Ajuntament de Gimnells i el Pla de la Font ha decidit impulsar un canvi en les normes subsidiàries, que regeixen què es pot fer i què no en matèria urbanística al municipi, per protegir l'arquitectura original de les cases i el tram urbanístic ideat en el seu dia. L'alcalde, Dante Pérez, ha explicat que la modificació protegirà façanes i volums de

El nucli de Gimnells, a dalt, envoltat dels camps de conreu. A baix, la plaça central de Sucs ■ AJ. DE GIMNELLS / PAERIA DE LLEIDA

les cases originals de la colonització, amplades de carrers, la plaça central, l'entrada arbrada al poble i alguns dels edificis emblemàtics que s'hi van construir. Els veïns que vulguin refer la casa o aixecar-ne una de nova hauran de tenir en compte aquests requisits. Tècnics de la Comissió Territorial d'Urbanisme de la Generalitat ja han visitat el municipi per estudiar-lo i donar asses-

sorament en aquest procés. “Alguns elements originals ja els hem perdut, com ara els rentadors o el bosquet que hi havia a l'exterior”, explica l'alcalde, que es mostra molt satisfet de l'exposició que “dona valor al nostre patrimoni” i que “és un exercici de memòria molt necessari i que cal fer sense prejudicis equivocats”.

El fet que l'execució de les colonitzacions agríco-

les les fes el règim franquista ha distorsionat, segons l'alcalde, el valor social i patrimonial que van aportar, i fins i tot ha fet que, mentre que a la resta de l'Estat aquests nuclis hagin rebut subvencions de les diputacions per fer rehabilitacions i millores, aquí encara no n'hagin tingut. “És fals que es formessin amb gent del règim; eren treballadors del camp, la majoria d'Andalu-

cia, i no precisament adictes al franquisme: el meu avi, sense anar més lluny, era republicà i exiliat”, explica Dante Pérez.

L'exposició sobre les quatre colònies agrícoles de Ponent és fruit de la col·laboració del Col·legi d'Arquitectes i de l'Arxiu Històric de Lleida, on hi havia bona part de la documentació i que l'anterior director, Joan Farré, havia localitzat. L'arquitecta

Mercè Bosch, professora de l'Escola d'Arquitectura La Salle-Ramon Llull, n'ha dirigit la recerca, en col·laboració amb alumnes de la universitat. “El cas d'aquests nuclis és una eina de reflexió fantàstica sobre l'urbanisme en el medi rural”, explica Bosch, “i ens dona instruments a l'hora de pensar com fer actuacions en plena natura i com integrar-les”. Bosch lloa els arquitectes que van dissenyar els pobles: “Pel fet de fer-ho en zones rurals van poder evitar les rigideses ideològiques i simbòliques de l'arquitectura i l'urbanisme del règim, i fins i tot van introduir conceptes molt moderns.” Sucs (1943) i Gimnells (1945) van ser els primers i la seva estructura és més clàssica, amb una gran plaça central en l'encreuament de dos camins, i amb les cases iguals, una trama racional i higienista, i petits girs de

“Són un exemple d'intervenció urbanística en el medi rural”

carrer per intentar imitar un poble tradicional. En canvi, al Pla de la Font (1955) i Vensilló (1961) “s'hi veu una evolució, amb un concepte urbanístic molt més modern: la plaça central ja no és al centre, sinó que és oberta a la natura i la integra, i els habitatges tenen més diversitat, per evitar la monotonia”. Els arquitectes, explica Bosch, van dissenyar els quatre nuclis de manera que cadascun tingués un radi de 2,5 quilòmetres entre poble i terres conreades: “Van calcular la distància òptima que hauria de fer un agricultor per anar i tornar de la feina: un concepte molt modern i que ara és clau en l'urbanisme actual”. ■